

Avklaringer og problemstillinger til planforum for Kommuneplanens arealdel 2026-2038 for Vega kommune

Vega kommune arbeider med ny kommuneplanens arealdel. I forkant av ferdigstilling av planforslag til politisk behandling og høring ønsker kommunen å bruke regionalt planforum til å drøfte enkelte sentrale og foreløpige problemstillinger.

Vedlagt oversendes foreløpig plankart og utkast til planbestemmelser. Dokumentene er arbeidsutkast og er ikke ferdigstilt, politisk behandlet eller vedtatt av kommunen. Formålet med oversendelsen er å få tidlige faglige tilbakemeldinger på metode, plankartgrep og juridiske løsninger, slik at planforslaget kan videreutvikles og risikoen for senere innsigelser reduseres. Det er lagt inn henvisninger til §§ i utkast til bestemmelser der det er relevant i problemstillingene som følger.

Planarbeidet har en særskilt kompleksitet fordi Vega kommune omfatter Vegaøyan verdensarvområde og tilhørende buffersone. Kommunen ønsker særlig avklaringer om hvordan verdensarvområdet og buffersonen best kan håndteres innenfor kommuneplanens virkemidler etter plan- og bygningsloven, og hva som eventuelt må avklares gjennom andre prosesser eller sektorregelverk.

Det er en pågående dialogprosess med Vega kommune, Kulturminneforvaltning i Nordland fylkeskommune, Statsforvalteren m.fl. er involvert. Her er det blant annet fokus på avklaring og tydelige definisjoner av verdensarvområdene og buffersonen, da disse ikke synes entydig avklart i forvaltningen. Det er også igangsatt en oppfølging rundt akvakultur og en tydeligere avklaring etter tidligere innsigelser til kystsoneplanen.

Verdensarvkommunen, riksantikvaren og Miljødirektoratet har hatt en samling for planarbeid og verdensarv i november 2025, som også tydeliggjorde noe av kompleksiteten rundt arealplaner og verdensarv.

Vega kommune ønsker at planforum særlig drøfter følgende hovedtema:

1. Juridiske virkemidler for verdensarvområdet og buffersonen
2. Planvask og forholdet mellom KPA og eldre reguleringsplaner
3. LNF, spredt bebyggelse og differensiering mellom verdensarvområde og buffersone
4. Sjøarealer, kai/farled og akvakultur i forhold til verdensarv

Det bes om at relevante fagmyndigheter kobles på møtet, særlig innen plan, kulturmiljø/verdensarv, miljø, landbruk, sjøareal/farled og akvakultur.

Problemstillinger til planforum

1. Juridiske virkemidler for verdensarvområdet og buffersonen

Relevante bestemmelser: §§ 1.1, 1.3.1, 2.3, 2.5, 2.12, 3.4.1, 3.4.2, 4.3 (H550), 4.5 (H570), 4.6 (H580).

Problemstilling:

Hvordan bør verdensarvområdet og buffersonen synliggjøres og reguleres i kommuneplanens arealdel, slik at planen både ivaretar verdensarvverdiene og gir et praktisk styringsverktøy etter plan- og bygningsloven?

Underspørsmål:

- Bør verdensarvområdet og buffersonen vises som hensynssoner, bestemmelsesområder, differensierte arealformål eller en kombinasjon? Og kan disse dekke aspektene i verdensarven godt nok?
- Er H570 egnet for verdensarvområdet, og hvilken hensynssone er eventuelt mest korrekt for buffersonen – kan H580 brukes her?
- Er bestemmelsesområder, for eksempel #1 verdensarvområde og #2 buffersone, et ryddigere grep for å markere overordnet geografisk avgrensning eller evt. et godt tillegg til Hensynssonene?
- Hvordan bør skillet mellom verdensarvområdet og buffersonen håndteres i bestemmelser, uten at buffersonen behandles som om den var selve verdensarvområdet?
- Hvor langt kan KPA gå i å stille dokumentasjonskrav for påvirkning på verdensarvverdier, herunder bruk av KUVA/HIA-prinsipper? KUVA er bedre egnet for reguleringsplaner og konkrete tiltak enn på overordnet nivå.

Ønskede fagmyndigheter:

Nordland fylkeskommune plan, Nordland fylkeskommune kulturmiljø/verdensarv, Statsforvalteren i Nordland, verdensarvforvaltning, Kartverket ved behov for plankartteknisk avklaring.

2. Planvask og forholdet mellom KPA og eldre reguleringsplaner

Relevante bestemmelser: §§ 1.5, 2.1, 2.2, 2.3, 6.1, 6.2, 6.3 og 6.4.

Problemstilling:

Hvordan bør kommunen håndtere eldre reguleringsplaner i ny KPA, slik at planer enten videreføres, delvis videreføres, suppleres eller oppheves på en juridisk ryddig måte?

Underspørsmål:

- Når bør eldre reguleringsplaner vises med H910, og når kan KPA gjelde foran uten bruk av H910? Vil det godtas alternativer til H910 som generell formål i plankartet og i bestemmelsene opplistet hvilke planer som evt. gjelder fremfor KPA.
- Kan KPA supplere eldre reguleringsplaner med generelle bestemmelser, for eksempel om verdensarv, naturmangfold, stormflo, byggegrenser og dokumentasjonskrav?
- Hvordan bør kommunen skille mellom reguleringsplaner som videreføres, delvis oppheves, oppheves eller erstattes av KPA?
- Kan KPA stille plankrav eller krav om ny regulering i områder med eldre reguleringsplaner?
- Hvordan kan kommunen redusere dispensasjonspress uten å påføre tiltakshavere unødvendig plankrav?

Ønskede fagmyndigheter:

Nordland fylkeskommune plan, Statsforvalteren i Nordland, Kartverket.

3. LNF, spredt bebyggelse og differensiering mellom verdensarvområde og buffersone

Relevante bestemmelser: §§ 2.10, 2.12, 2.13, 3.4.1 (LNFR), 3.4.2 (LS og LS_V), 4.5 (H570) og 4.6 (H580)

Problemstilling:

Hvordan bør KPA regulere LNF-områder og spredt bebyggelse i en kommune der både verdensarvområdet og buffersonen omfatter eksisterende bebyggelse, tradisjonell bruk, landbruk, ferdsel og lokalsamfunnsfunksjoner?

Underspørsmål:

- Er det hensiktsmessig å skille mellom ordinært LS-formål i buffersonen og et mer restriktivt LS-formål i verdensarvområdet?
- Bør LS-bestemmelsene i verdensarvområdet og buffersonen være like, eller bør de differensieres ut fra områdenes ulike funksjon?
- Hvordan kan planen åpne for nødvendige tiltak knyttet til ærfugldrift, skjøtsel, landbruk, fiske, ferdsel og eksisterende bebyggelse uten å åpne for generell ny utbygging?
- Hvordan bør bestemmelsene formuleres slik at de blir enklere, mer positivt innrettet og samtidig juridisk tydelige etter speilvendingsprinsippet?
- Hvilke forhold bør ligge som bindende bestemmelser, og hvilke bør flyttes til retningslinjer?

Ønskede fagmyndigheter:

Statsforvalteren landbruk, Statsforvalteren miljø, Nordland fylkeskommune plan, Nordland fylkeskommune kulturmiljø/verdensarv, verdensarvkoordinator.

4. Sjøarealer, kai/farled og akvakultur i forhold til verdensarv

Relevante bestemmelser: §§ 2.5, 2.10, 2.12, 3.2.1 (*Havn*), 3.5.1 (*BSV*), 3.5.2 (*Ferdsel*), 3.5.3 (*Småbåthavn*), 3.5.4 (*Fiske*), 3.5.5 (*Akvakultur*), 3.5.6 (*Naturområde i sjø*), 3.5.7 (*Friluftsområde i sjø*), 4.5 (*H570*), 4.6 (*H580*) og 5.3 (*Farled*).

Problemstilling:

Hvordan bør KPA avklare sjøarealer, farleder, kaiområder, privat båttilkomst og akvakultur på en måte som ivaretar både offentlig ferdsel, næringsutvikling, naturmangfold og verdensarvverdier?

Underspørsmål:

- Hvordan bør offentlig kai, hurtigbåtkai, farled og privat båttilkomst vises og sikres i plankartet?
- Hvordan kan KPA forebygge konflikt mellom flytebrygger/private brygger og offentlig båttrafikk?
- Er inndeling i BSV, ferdsel, småbåthavn, fiske, akvakultur, naturområde i sjø og friluftsområde i sjø hensiktsmessig for Vega?
- Kan akvakultur differensieres i KPA etter lokalisering utenfor buffersonen, i buffersonen og i verdensarvområdet?

Vedlegg: følgebrev til planforum 26. august 2026

Kommuneplanens arealdel 2026-2038, Vega kommune.

- Hvor langt kan KPA gå i å skille mellom arter, produksjonsformer og teknologi, for eksempel tradisjonell laksefisk, lukkede løsninger, alger eller annen lavpåvirkende produksjon?
- Hva bør avklares i KPA, og hva må uansett håndteres gjennom akvakulturloven og sektorbehandling?

Ønskede fagmyndigheter:

Kystverket, Fiskeridirektoratet, Statsforvalteren miljø, Nordland fylkeskommune plan, Nordland fylkeskommune kulturmiljø.